

HEMBYGDEN

Medlemsblad för
Upplands Väsby Hembygdsförening

Nr 3 September 2001
Årgång 30

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Ordföranden har ordet	3
Föreningsprogram sept - nov 2001	4
Antuna på Almqvists tid	5
Hembygdförbundets årsmöte 2001	6
Runor och Rön	7
En cykeltur från REXVILLORNA	8
Nationaldagsfirande 2001	10
Friluftsgudstjänst 1 juli på hembygdsgården	11
I människors spår	12
Rapport från Runby Nedra	15
Den privata handelns utveckling	16
I barndomens ängder	18
Kurs i vagnshistoria	20
Aktiebolaget Optimus	21
Minns du Väsby	22
Detaljplan för Norra Bollstanäs 1	23
Korsord 3/01	26

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.

Ansvarig utgivare: Inga Engdahl • Layout: Tryckpunkten • Tryck: Wäsby Tryckeri

Tryckt med miljövänlig färg och miljövänligt papper i 550 ex.

Ordföranden har ordet

Bästa hembygdsvänner!

Första halvåret har nu passerat av 2001 och vi kan med glädje konstatera att vi gemensamt har åstadkommit en otrolig programförnyelse med många fina, trevliga och intressanta programpunkter.

För att nämna några program som blivit succé: Bokloppis, Konstutställning, Sommarcafé, Friluftsgudstjänst, Hembygdsgårdens dag, Slätteräng med höhässjning, Krukmakeri, Nationaldagsfirande 6 juni, Föreläsningar av Gunnar Brusewitz och Marit Åhlén m.m.

Ja, listan kan göras längre men vi kan ändå se att vi har kommit en bra bit på vägen till en levande hembygdsgård.

Många medlemmar delar intresset för hembygdsarbetet vilket fört med sig att vi kommit närmare vår vision om hur en hembygdsförening skulle kunna fungera nu och framöver.

Så för att ytterligare inspirera och aktivera föreningen och inte minst oss själva lite mera har vi för avsikt att senare i höst, kanske då någon gång i oktober planera för en endags konferens.

Innehållet i den är vid skrivande stund ännu inte fastslaget, men har Ni några idéer till detta så hör av Er, eller om Ni själva vill delta.

Besök gärna vårt sommarcafé som håller öppet onsdagar och söndagar mellan kl: 13.00 - 16.00, där Ni kan njuta av en kopp kaffe i den lugna omgivningen och varför inte spela kubb eller boule.

Vi hörs och syns vid nya aktiviteter i höst.

Tack för ordet
Rune. Sahlström

Långt till hembygdsgården?

Ta buss 532, 535 eller 562 till Hagvägen!

Föreningsprogram sept - nov 2001

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

Hembygdsgårdens SOMMARCAFÉ

öppet
onsdag och söndag
13.00 - 16.00
t o m 16 sept

Hembygdsgården: Hagavägen2/Pukslagargatan

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

LOPPIS
i
LADUGÅRDEN
lördagen den 17 november
kl 9.30 - 14.00

Julkappsfynda i god tid!

Hembygdsgården: Hagavägen2/Pukslagargatan

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

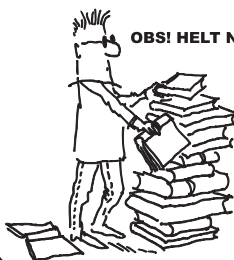
BOKLOPPIS

lördagen den 27 oktober

kl 13 - 15.

Romaner, deckare, spänning,
äventyr, barnböcker,
facklitteratur, bokpaket.

Alla böcker till billigaste pris, nytt och gammalt.

OBS! HELT NYTT SORTIMENT

**Kom
och
fynda!**

Hembygdsgården: Hagavägen2/Pukslagargatan

Upplands Väsby Hembygdsförening inbjuder:

PÅ TAL OM GAMMALT ...

TRIVSELKVÄLL I ADVENTSTID

söndagen den 25 november kl 18
i ladugården.

Kaffe, glögg och pepparkaka 20:-
VÄLKOMNA !

Hembygdsgården: Hagavägen2/Pukslagargatan

Med backspegeln i ladugården

Antuna på Almqvists tid

Gunnar Brusewitz kåserade personligt och medryckande om Antuna och C J L Almqvist i en mer än fullsatt ladugård den 8 april. 120 personer hade tagit tillfället i akt att höra Gunnar Brusewitz berätta och de som var sena, fick nöja sig med ståplatser.

Författaren C J L Almqvist kom till Antuna som trettonåring, sedan hans far krigskommissarien köpt gården och flyttat dit med sin familj 1806. I början av 1840-talet såldes gården ett par gånger, men återköptes igen av den alltmer skuldsatte Almqvist. Helt ur slakten gick gården 1843 och hamnade sedan i olika händer under en orolig tid.

Almqvist fick ett sorgligt öde. Anklagad för giftmordsförsök gick han i landsflykt. Han for till Amerika och sedermera till Tyskland, där han avled. Hans son Ludvig fungerade som inspektör på Antuna under den nye ägaren. Gårdsflyglarna hyrdes ut som

sommarställen åt Stockholms borgare. På Antuna och Elvsunda träffades också Brusewitz farmors föräldrar år 1854. Efter bröllopet skrev brudgummen en visa om "De unga tu på Antuna":

Där ligga två gårdar
och se på varann
tvärs över de böljande gården.
På en bodde hon
på en bodde han
men kärleken bor i all världen

Nästan lika romantiskt som om Almqvist skulle ha skrivit det själv, eller hur? Antuna och Elvsunda ligger ännu kvar och ser på varann, tvärs över de böljande gården och så hoppas vi att det förblir.

Inga Lisa Gustafsson

Gunnar Brusewitz hälsas välkommen av Rune Sahlström. Foto: Uno Littke

Hembygdförbundets årsmöte 2001

Inga-Lisa och Vivi på Stockholms läns hembygdsvåringsförbunds årsmöte den 31 mars 2001.

Vi kom till Huddinge gymnasium kl 09.00. Där möttes vi av Arne Lifs trio som spelade gamla fina låtar.

I elevmatsalen bjöds på goda smörgåsar, kaffe och te. Kl 10.00 välkomnade Huddinge kommunfullmäktige oss och hade en kort presentation av kommunen. 11.15 öppnade förbundsordförande Göran Furuland årsmötet.

Alla punkter fram tom med 15 klubbades igenom, och på årsmötet bestämdes att medlemsavgiften skulle vara oförändrad.

Det blev lunch, och efter lunchen fortsatte årsmötet.

Som vanligt diskuterades om Ledungens marknadsföring. Styrelsen fick i uppdrag att fortsätta arbetet med att analysera vilken typ av marknadsföring som är den bästa för tidningen.

Det beslutades också

*Stenålderssmycken,
Foto: Historiska museet*

- **Att godkänna att alternativa system för uttag av medlemsavgiften möjliggörs och att värningssystemet av prenumeranter skall vara ett av dem.**
- **Att i motionsform till riksstämman framföra att stämman skall ge styrelsen för Sveriges Hembygdsvåringsförbund i uppdrag att utreda alternativa sätt att ta in avgifter till förbundsarbetet jämfört med nuvarande system för medlemsavgifter.**

Årsmötet avslutades 14.30

Därefter delades årsmötesdeltagarna upp i tre grupper, som besökte olika platser i Huddinge kommun.

Vi var med på resa nummer 1, som gick till Häradsvägen och Kungens Kurva samt Vårby kyrka där vi hade fikapaus. Med oss i bussen fanns nyblivne hedersdoktorn vid Umeå universitet Sven-Gunnar Broström, som berättade om de stenåldersfält som vi passerade. Vi kom fram till Vårby Tvättmuseum, vid Albysjön. Där var många och trevliga aktiviteter av folk som föreläste hur det gick till att tvätta förr i tiden. Det blev en fin avslutning på dagen och kl 17.00 var vi åter vid Huddinge gymnasium där resan hade börjat. Bilen väntade på oss och färden hem tog vid.

Vivi Wallin

*Tvätt klappas vid en isvak. Bilder ur
tvätterimuseets broschyr*

Runor och Rön

Onsdagen den 9 maj samlades en stor skara vetgiriga runstensintresserade personer i ladugården för att lyssna till Marit Åhlén från riksantikvarieämbetet som informerade om runstensvård och runtydning samt runristarna bakom runskrifterna.

Inbjudan

I vårt föreningsprogram riktade vi en särskild inbjudan till alla runstensfaddrar i Upplands Väsby, för att på detta vis få en bred informationskanal för vård och bevarande av våra runor inom vårt område.

Ett sextiotal deltagare hade samlats i ladugården för att lyssna till Marit Åhlén som visade diabilder samt berättade om ett urval av runstenar. Hembygdsföreningen bjöd på kaffe med bröd. Medan kaffet inmundigades besvarade Marit Åhlén ett stort antal frågor som ställdes i ämnet.

Den praktiska delen

Efter informationsstunden i ladugården var det så dags för den praktiska delen av programmet. Detta innebar att en rundresa med inhyrd buss från serviceförvaltningen, gjordes till ett antal intressanta stenar, där vi

på plats blev förevisade och informerade om de olika stenarnas historia och naturligtvis också skötseln av dessa.

Även här ställdes många frågor som Marit Åhlén besvarade.

Kvällen avslutades med rungande applåder och tacktal till Marit Åhlén med en önskan från samtliga deltagare om nytt besök i Upplands Väsby.

Från hembygdsföreningen styrelse och runstensfaddrarna i synnerhet kunde konstateras att intresset för runstenar och runstensvård är stort.

Det framkom önskemål om årliga återkommande föreläsningar och utbildningar i detta intressanta ämne i hembygdsföreningens regi.

Det skulle vara trevligt om även andra föreningar skulle vilja vara med och samarbeta i ämnet "runstensvård".

Bild och text: Rune Sahlström

En cykeltur från Rexvillorna i Rotebro längs den gamla Stockholmsvägen 1940

Jag och mina föräldrar bodde i Rexvillorna i Rotebro. Rexvillorna var tre hus med tjänstebostäder för arbetare och tjänstemän i Wesströms Verktygsfabrik, där min pappa arbetade som svarvare.

Pappa är uppväxt på Antuna gård, där hans far var kusk. Min mamma var uppvuxen i Odenslunda, där hennes far hade ett s k småbruk med häst, ko, kalkoner, höns, potatisland och fruktträdgård. Min morfar var också åkare och körde trädgårdsprodukter med häst och vagn till Hötorget i Stockholm. Min mamma var s k hemmadotter tills dess hon gifte sig 1935. Själv är jag född 1936.

Den här söndagen i början av maj 1940 skulle vi åka till morfar och hälsa på och hjälpa honom med potatisättningen. Jag satt bakpå i en barnstol av metallband. Det fanns fotstöd på den så jag behövde inte, som så många av mina lekkamrater, hålla ut benen för att inte hamna med fötterna i hjulekrarna. Jag satt på en filt och tyckte att det var trångt. Mamma cyklade bakom oss.

Vi svängde ut på vägen till Bollstanäs och jag minns att jag tyckte det var synd att vi inte åkte vägen runt Fresta kyrka, för i samhället Bollstanäs fanns ett fint målat staket, som jag tyckte om att titta på när vi cyklade förbi. Men nu var det Uppsalavägen som gällde - vi sa aldrig Stockholmsvägen utan alltid Uppsalavägen.

Pappa tog vägen förbi Rotsunda gårds gamla soldattorp, genom allén vid sidan av gården och ut på Uppsalavägen ungefär mitt i Rotsundabacken. Jag minns att det luktade gammal fisk. Mamma hade sagt att en lastbil med silltunnor hade välut i backen på väg nedför och att vem som helst fick gå dit och ta av den salta sillen, som låg på vägen och diket. Det var en olycka, som vi barn tyckte var otroligt spännande och ruskig. Det var

kristider, så många tog vara på möjligheten att få lite gratis mat.

Vi cyklade vidare uppför backen. Vägen in till Ed mellan grustagen såg ut som idag, bara lite smalare. Där hade pappa och jag varit och tittat på cykeltävlingen Mälaren Runt. Då vann "Svängis". Väl uppe på krönet tittade jag nyfiket till vänster och såg bergsprängaren och hans hustru sätta potatis på den smala remsa de hade kvar sedan man dragit om vägen och utökat grustaget på sträckan mellan backkrönet och Bergkällabacken.

Vid Bergkällabacken såg vi till höger gubben, som satt på trappan med sitt lindade ben. Jag minns att jag tyckte att hans hus var det största jag sett - tre våningar högt. Det låg flera hus på den sidan av vägen, Lewi Petrus m fl. En trädgårdsmästare fanns det med trädgården i slutningen ner mot Bredden-gärdet. På vänster sida började vi närma oss Karins Café. Där utanför stod många cyklar och jag hoppades att vi också skulle stanna och kanske köpa nåt gott. Men det gjorde vi inte, utan fortsatte genom det samhälle som faktiskt då fanns - Johannesdal.

Vackra villaträdgårdar på båda sidor om vägen, en handelsbod och ett kafé till - Rosafiket. Där samlades alla lastbilar, som körde grus från grusgruparna och Rosa, som ägde kaféet, var alltid på gott humör och serverade billig mat.

Gengas hade de flesta bilar och så även min blivande svärfar, som under kriget körde trädgårdsprodukter från Bollstanäs villastad till Klaratorgets partihallar.

I en villaträdgård hördes ovanliga ljud och stönanden - någon hade en tennisbana på tomt. Runt handelsboden fanns det alltid folk. Det var samlingsplatsen.

Jag tittade in till vänster och såg den smala väg, där vi ibland kom fram när vi hälsat på farmor på Antuna och sedan fortsatte till

Odenslunda och morfar. Från Antuna cyklade vi då genom Elvsundaskogen och mitt i skogen låg Sju riddares kärr. Hu, där var mörkare än på andra ställen, lite kallare också och jag visste att sju riddare hade ridit ner i kärret och drunknat där ..

Johannesdals gård låg på höger sida i slutet av sin allé och lite längre fram på vänster sida fanns ett stort, rött hus med en alldeles kal gårdsplan. Där bodde Boudries, sa pappa. Flera av sönerna var hans arbetskamrater på Wäsströms.

Då hade vi kommit in i Sorgehagen. Där låg nybyggda hus på alldeles fyrkantiga små villatomter. Små barn sprang omkring och mamma sa att dom hade både vatten och slask inne. Pappa skojade till det senare, när vi träffade mina skojfriska morbröder och fick det till nåt helt annat med ekivok betydelse...

Tectors grustag bullrade och slamrade som alltid och grusdammet syntes lång väg. I Sorgehagen fanns ett kafé, som låg i ett litet fyrkantigt grönt hus. Plåtslageriet låg strax intill och sen var det Vatthagarns gård med kor och trädgårdsland. Mamma sa att ner till vänster på den lilla vägen förbi Tectors grustag skulle man cykla, om man skulle ner till Väsby. Där fanns det bio och en bra sybehörsaffär, men inte lika bra som den som Konsum i Rotebro hade.

Till höger låg pensionat Solhagen, där man också hade ett kafé. Men mest hade man fasta pensionatsgäster. Mina föräldrar tyckte att det var synd om fru Forsberg, som led så svårt av reumatisk värk. Axel Forsbergs bror Edvard

ägde Kairo vid Mälaren. Där hade jag varit och badat några gånger.

Lite längre fram fanns Öbergs Livsmedel, där jag varit med mamma och handlat. Jag tyckte att det såg så roligt ut att Öberg hade pennan bakom örat och spottade på den, när han skulle skriva upp vad varorna kostade. Rakt fram på det lilla backkrönet till vänster bakom syrenhäcken låt ett torp med uthus, där det var cykelverkstad. Det var Glädjen. Bakom Glädjen bodde en berömd mans släkting, som hade kaktusodling. Hedin hette han.

Vi svängde upp på Vallentunavägen mellan Lindhem och Filadelfia. Jag blev som vanligt imponerad av den stora vägvisarstenen, som stod i vägkorsningen, men även lite rädd för människorna, som fanns bakom staketet på Lindhem. De var Carlslundare, sa pappa. Längs den smala grusvägen fram till Petersro, där morfar bodde, var det bara skog på vänster sida och lite öppnare terräng på den högra. Precis där Petersrotomten slutade nedanför Carlsundsbacken, stod en anslagstavla, där alltid Väsbybion annonserade. Där stannade pappa cykeln och jag fick gå av och springa uppför backen och in genom grinden till morfar.

Hela dagen var sedan ett stort äventyr med potatissättning och matning av hönsen.

Kjerstin Björkman

**Har du böcker eller
loppmarknadssaker att
skänka?
Kontakta Nora Lundberg,
tel. 590 335 49**

Nationaldagsfirande 2001

För åttonde gången kunde Väsbyborna möta upp vid hembygdsgården den 6 juni för att fira nationaldagen och se ett fyrtiotal nya svenska medborgare ta emot sina medborgarskapsbevis ur riksdagsman Eva Johansson's hand.

Programmet inleddes av musikskolans folkmusikgrupp, varefter hembygdsföreningens ordförande, Rune Sahlström, hälsade välkommen och vände sig speciellt till dem, som just fått en ny hembygd. Han berörde också hembygdsgårdens historia och hembygdsföreningens verksamhet.

Sommarsånger sjungna av Upplands Väsby musikklasser följde, varpå kommunalfullmäktiges ordförande, Eva Johansson, traditionsenligt höll tal till de nya medborgarna, som nu inte bara blivit nysvenskar utan även en del av Norden och inte minst EU. Medborgarskapsceremonien följdes av nationalsången, varefter Väsbykören framförde några sånger.

Sedan var det dags för årets Väsbybo 2000, Elisabet Hedman, att hålla sitt anförande. Elisabet valdes till årets Väsbybo dels för sitt arbete med Café Q

och dels för att hon är kontaktperson till en utvecklingsstörd kvinna. Café Q är ett samarbetsprojekt mellan ABF och landstinget och ett forum för långtidssjukskrivna, arbetslösa, förtidspensionerade eller på annat sätt daglediga kvinnor. Elisabet Hedman poängterade vikten av gemenskap och uppskattning "inte för att vi är lika, men lika i vår olikhet."

Som avslutning på det officiella programmet dansade Väsby folkdansgille på gräsplanen. En stunds spelmansmusik glädde också nationaldagsfirarna och fortsättning följde i ladugården, där Schottis efter Vengelin, Vigen, Kallvalsen, trädgårdsmästare Anderssons Runsavals och uppländska bondpolskor exekverades på fiol och dragspel.

Ett stort tack från hembygdsföreningens styrelse till alla som medverkade till att genomföra festligheterna den 6 juni och på återseende år 2002! Då skall solen skina, syrenerna dofta och svenska flaggan hissas vid hembygdsgården igen. Välkomna!

Inga Lisa Gustafsson

Foto: Rune Sahlström

Friluftsgudstjänst 1 juli på hembygdsgården

Ett 80-tal gudstjänstbesökare hade samlats till ekumenisk friluftsgudstjänst på tunet vid hembygdsgården trots risk för regn enligt väderleksrapporterna i radio och TV.

Inledning

Gudstjänsten inleddes av pastor Bengt Säker från pingstkyrkan som hälsade samtliga gudstjänstbesökare varmt välkomna till hembygdsgården, och han riktade ett särskilt tack till hembygdsföreningen som tagit initiativ till detta arrangemang.

Därefter sjögs unisont psalmen "O store gud" ledd av kantor Göran Dahlman på dragspel.

Under tiden uppbars kollekt som denna dag enligt de deltagande kyrkornas önskemål skulle tillfalla hembygdsföreningen.

Kollekten välsignades av kyrkoherde Elisabeth Norlander från Eds församling och överlämnades sedan till hembygdsföreningen. Kyrkoherden fortsatte sedan att läsa dagens predikotext ur bibeln.

Regnskurar

Därefter kunde vi bara konstatera faktum att regnet inte kunde hålla sig borta utan regndropparna kom allt tätare så hela folkskaran förflyttade sig snabbt ner till ladugården.

Gudstjänsten fortsatte efter ett kort uppehåll med unisona sånger och dagens predikan som framfördes av pastor Ulf Gustafsson från missionskyrkan.

Efter gudstjänsten serverades "kyrkkaffe".

Gudstjänsten var en samverkan mellan Pingstkyrkan, Missionskyrkan, Svenska kyrkan och hembygdsföreningen.

Samtidigt framlades ett önskemål från de tre deltagande församlingarna och övriga gudstjänstbesökare om att denna form av friluftsgudstjänst borde bli en återkommande tradition.

Text och bild:
Rune Sahlström

I människors spår

Sockensammanslagningen 1952 medförde att Upplands Väsby kommun fick tre kyrkor - numera fyra, sedan Vilunda kyrka tillkommit. De ursprungliga är Ed, Hammarby och Fresta, alla från tidig medeltid och vackert belägna. I anslutning till kyrkorna finns kyrkogårdar.

Bogård var förr namnet för kyrkogård och långt tillbaka i tiden var kyrkogården en allmän samlings- och marknadsplats. Kor och grisar kunde gå där och beta. Med tiden började man inhägna kyrkogårdarna och bygga bogårdsmurar med stigluckor och trappsteg för att inte kreaturen skulle komma in.

Fram till 1800-talet var gravvårdarna i allmänhet gräsbevuxna, låga kullar markerade med träkors. Ett fåtal gravar markerades med sten. De döda begravdes i s k varv, innebärande att de lades i rad efter varandra. Gravsättning av adel och präster skedde ofta inne i kyrkan. 1815 upphörde generellt möjligheten till detta och dessa grupper fick nu en framträdande plats på kyrkogården, omgärdade av smidda järnstaket eller stenramar.

På senare år har det blivit populärt att ordna vandringar med visning av speciella gravplatser (t ex vid Norra Begravningsplatsen). Skogskyrkogården har införlivats med världskulturarvet.

Även Upplands Väsby kyrkogårdar har intressanta gravplatser. Om vi börjar med Hammarby kyrkogård, så var sannolikt området gravplats redan på 600-talet, d v s långt före kyrkans tillkomst. Till sin stil är kyrkogården en traditionell lantkyrkogård med många gamla gravvårdar och monument, som vittnar om gångna tider. I närheten ligger sjön Fysingen.

Vid huvudingången, till höger om grinden, möts man av en vacker ängel, som pryder lazarettsläkare Carl Håkanssons familjegrav. Nere i backen på motsatt sida står tre likadana stora järnkors. Där under vilar 1) handlanden

Ängeln på lazarettsläkare Håkansons grav.

Albert Ferdinand Åberg 1884-1908, sörgd av maka, född Caers, och längst ner på sockeln står: Nu är jag lycklig vorden, sörg ej efterblifna vän, Gud förenar oss igen. 2) härads höfding P O Sylvander 1817-1895. 3) Elina Carolina Caers, född Sylvander död 23 november 1856 i dess 45 år. Djupt sörd af make och 9 barn.

En bit nedom kyrkan finns en gravvård över Löwenströmska sjukhusets grundare med inskriptionen: Åt stiftaren av lazarettet i Hammarby socken ryttmästaren G A Löfvenström född år 1764, död år 1813, restes denna gravvård af lazarettets direction år 1851. Längre ner står: Vålgöraren dör men lever uti minnet och i välsignelsen hans verk. Ryttmästare Gustaf Adolf Löfvenström hette tidigare Anckarström och var bror till Jakob Jan Anckarström, som den 16 mars 1792 vid operamaskeraden i Stockholm avfytrade de för

Gravvård över Löwenströmska sjukhusets grundare G.A. Löfvenström

Gustav III så ödesdigra skotten. För detta skändliga dåd dömdes Jacob Jan till att slita spö i tre dagar och därefter mista hand och huvud. Vad som hände med hans kvarlevor vet man inte, men brodern Gustaf Adolf lär ha fått dem med sig i en säck.

Släkten Anckarström begärde att få byta namn för att inte förknippas med kungamördaren och Gustaf Adolf lät bygga ett allmänt sjukhus, färdigställt 1809.

Snett emot Hammarby prästgård finns apotekare Johan Hallbergssons grav. Apotekare Hallbergsson var född 6 juli 1863

Apotekare Hallbergssons vilorum.

och dog 1 december 1913. Han var offret i det s k Hammarbymordet, som ännu idag inte är uppkälat. Gravvården är pampig med hög gravsten och inhägnad av ankarkätting.

Till Hammarby kyrkogård hör ett gravkapell för mindre begravningar, byggt 1961, och en minneslund anlagd 1974.

Eds kyrkogård är en enhetlig, traditionell kyrkogård, som omger 1100-talskyrkan. Nedanför kyrka och kyrkogård ligger Edssjön. Den äldre delen av kyrkogården är från tiden för kyrkans tillkomst. En minneslund anlades 1983.

Bakom kyrkan finns en pampig gravvård över krigskommissarien S G Almqvists kära maka, A C (Agneta Catharina) Altén, född 24 mars 1789, död 2 april 1837, d v s Carl Jonas Love Almqvists fars andra hustru, som f ö givit namn åt gården Agneslund. Agneta Altén var dotter till dåvarande prästen i Ed. Gravvården är försedd med texten: Hjertat har kallnat men kärleken lefver för evigt.

Agneta Alténs gravvård

C J L Almqvist själv ligger troligen begravd på Solna kyrkogård. Han dog 1868 i Bremen i Tyskland och stoftet flyttades hit 1900. Anatomen Retzius

undersökte kraniet före den sista begravningen och fann det tveksamt, om det ens tillhört en man ....

Alldeles intill A C Alténs grav finns gravstenen över Bengt Idestam-Almqvist, som under signaturen Robin Hood recenserade film i Stockholmtidningen under flera decennier.

Sydost om kyrkan finns ett gravkor med nio kistor, uppfört 1843 för familjen Ankarcrona på Runsa. Tre gracila smideskors nära kyrkan minner om medlemmar av släkten

Karlsson. På den nyare delen av kyrkogården ligger den fine Väsbykonstnären Lennart Ericssons begravd.

Fresta kyrkogård består av en äldre del närmast kyrkan och en nyare i söder. Stigluckorna är rivna, men muren är bevarad. Minneslund anlades 1985. Kyrkogården i Fresta kännetecknas av sina runstenar. Sammanlagt har 15 runstenar identifierats i kyrkans murar. Några är uppställda runt kyrkan. Den mest kända är Jarlabankestenen, som står till vänster innanför huvudingången. Stenens text lyder: Jarlabanke lät resa dessa stenar efter sig medan han själv levde och han gjorde denna bro för sin själ och ensam ägde han hela Täby. Stenen har stått vid Jarlabankes bro, d v s en vägbank, och flyttades på medeltiden. Den återfanns i bogårdsmuren 1957.

Till vänster om kyrkan, från huvudingången räknat, finns Emmy Köhlers (f Welin) vilorum (22.5.1858 - 2.2.1925). Emmy Köhler skrev och komponerade sången "Nu tändas tusen juleljus", som trycktes första gången 1898.

Inne i kyrkan - liksom i Ed och Hammarby - finns gravhällar från 1600- och 1700-talen, bl a en över Mårten Aschaneus första hustru, Karin Olofsdotter 1580-1622. Mårten Aschaneus var

Emmy Köhlers gravsten

kyrkoherde i Fresta från 1620 till sin död 1641. Han var dessutom riksantikvarie, fornforskare och författare. Innan han blev kyrkoherde hade han varit vice pastor och fältpräst. Kanske vilår även Mårten Aschaneus själv under gravhällen. Det framgår dock inte. Om Aschaneus och hans tid utgav hembygdsföreningen 1993 en bok, "Herr Mårten i Borgby". Författare var Göran Strömbeck, vars far Oskar Strömbeck var kyrkoherde i Fresta. Hans gravvård står nära kyrkans huvudingång.

1991 fick Sverige en ny begravningslag. Den innebär bl a att en gravrätt numera garanteras i 25 år (tidigare 50 år). Förlängningsmöjligheter finns för gravrättsinnehavare. Gravvar, som kyrkan betraktar som kulturhistoriskt värdefulla, skall om möjligt lämnas kvar, heter det i lagen. Tolkningarna varierar.

Text & foto: Inga Lisa Gustafsson

Gravhäll över Karin Olofsdotter (Aschaneus)

Faktauppgifterna är tagna ur "När någon gått bort", utgiven av kyrkoförsamlingarna i Upplands Väsby, "Känt och okänt på Stockholms kyrkogårdar" av Göran Åstrand samt informationsskrifter från respektive kyrka.

Ett 25-tal ättlingar till pukslagare Antoine Zamore besökte hembygdsgården den 4 juni. Zamores släktförening bildades redan 1931 och firade 60-årsjubileum 1991 med besök på Runby Nedra.

Årets besök var ett led i en rundtur i Uppland till minnesvärda platser för släkten Zamore. Deltagarna kom inte bara från Sverige utan också från USA och Danmark. Deras anfader, Antoine Zamore bodde i den röda mangårdsbyggnaden i nästan 30 år (1786-1814). Han var gift två gånger och hade 16 barn.

Inga Lisa Gustafsson

Några representanter för Zamores släktförening framför huset där deras anfader en gång bott. Foto: Inga Lisa Gustafsson

Den privata handelns utveckling i Upplands Väsby 1950 -1960

Våren 1952 flyttade några affärsidkare i Upplands Väsby in i den nybyggda affärsfastigheten på Centralvägen 1-3, nuvarande Korpkulla. Det var Ragnar Nyberg som flyttade från Industrivägen in i moderna, hygieniska lokaler

Och det blev det första sk snabbköpet i kommunen. Han fick som närmaste granne Handelsbanken, den första banken här. En stor tillgång för näringsidkarna i kommunen som inte behövde åka till Sigtuna eller Tureberg för att ordna ett bankärende. Granne till banken blev Väsby Färghandel med ägarna bröderna Nilsson som flyttade från skomakare Berglunds lilla röda stuga på Väsbyvägen, granne till Holger Fermstedts Järnhandel.

Nästa företag var Handelsbolaget - ägare Thure Larsson, "Raklasse" allmänt kallad, som kom från Centralvägen 2. Han flyttade in med frisersalong, sport - Leksaker- tobak och tidningar. En "storfräsare" i dåtidens Upplands Väsby. Sedan kom Posten som flyttade in i stora moderna lokaler sedan kom en syberhörsaffär och den flyttade från motsatta sidan av Centralvägen. Som sista butik kom Tänkreds Fisk o. Grönsaker. Han flyttade från en liten gul stuga i hörnet Centralvägen - Kvarnvägen. Han kunde vid varmt väder koppla på rinnande kallt vatten på sitt skyltfönster. En nymodighet här i Upplands Väsby.

År 1954 på våren var nästa affärsfastighet på Centralvägen 4-6 inflyttningsklar. I hörnlokalen Centralvägen - Optimusvägen blev det en herrekipering. En köpman vid namn Curt Lindgren kom från Bålsta och etablerade sig här, en mycket duktig affärsman som kom att betyda mycket för den privata handeln i kommunen. Granne till herrekiperingen på Optimusvägen blev blomsterhandlare Yngve Jansson "Blomsterjanne" kallad,

som lämnade sina gamla lokaler på Industrivägen. Granne på Centralvägen blev Juno Falk med F:a Väsby Ur- Optik och Guld. Han hade haft sina gamla lokaler vid Solhagen.

Nästa butik blev Konsum som flyttade sin livsmedelsavdelning från Lilla varuhuset på Industrivägen. Efter dåtidens mått en mycket stor livsmedelsbutik med snabbköp.

Sista lokalen flyttade kommunalkontoret in i från sina trånga lokaler på Finspångsvägen 6. På två år hade Centralvägen blivit en affärgata med moderna butiker i fastigheten 1-3, fyra butiker och en bank i Centralvägen 4-6, fyra butiker och kommunalkontoret. Centrala Upplands Väsby hade helt ändrat ansikte. En ny epok hade inletts i kommunen.

Den unge köpmannen i villa Björkqvalla hade också moderniserat sin butik för att möta den nu hårdnande konkurrensen från två moderna snabbköp på Centralvägen. En del av lagerlokalen gjordes om till butiklokal, helt ny kylutrustning anskaffades och ett kylrum byggdes. Butiksgondoler (hyllor för snabbköp) sattes in. Ytterligare en modern livsmedelsbutik hade tillkommit. Men snabbköp var något annorlunda då. Det var ej så många varor som var fabriksförpackade utan man fick stämpla vita påsar med varunamnet och väga upp varan i dessa påsar och ställa upp dem i butikshyllan.

De första två åren efter 1953 levererades mjölken i glasflaskor men fr o m 1959 kom mjölken i tetrapack, en väldig rationalisering att slippa tomglashantering.

I den nya butiklokalen installerades det även en frysbox. Sortimentet bestod av Findus torsk och Findus spenat. Vad säger ni om det sortimentet när ni ser dagens utbud i frys-gondolerna?

År 1955 tog Curt Lindgren initiativet till att Upplands Väsby Köpmannaförening bildades. Vi köpmän träffades en vinterkväll hos Holger Fermstedt och föreningen kom till stånd. Vi beslutade då att för om första augusti skulle nya affärstider införas. Den nyvalde ordföranden Curt Lindgren sa "affärstider från stenåldern kan inte ett modernt samhälle ha"

Övriga styrelsen blev Yngve Walerud sekreterare och Holger Fermstedt kassör.

För dagens konsument kan det kanske vara intressant att se dåtidens priser. Här några exempel:

Från kött disken 1955

Välhängd oxbiff	9.90 kg
Extra prima högrev	5.20 kg

Specerivaror 1960

1 kg luxuskafe	8.15
1 kg smör	5.90
1 kg milda margarin	3.20
1 liter mjölk	0.94
2 kg strösocker	1.80
1 kg herrgårdsost	7.60

Ja, vår krona har verkligen krympt med åren.

1955 när Upplands Väsby köpmannaförening bildades var det tio st medlemmar i föreningen. År 1964 hade medlemsantalet ökat till arton medlemmar.

Jag har med denna skrift försökt visa hur den enskilda handeln har utvecklats i Upplands Väsby kommun från 1952 och 10 år framåt. Men vad har inte hänt med handeln i vår kommun från 1960 till år 2000 men det får bli en annan historia.

Vid pennan
Yngve Walerud

Uouvine Mähler, Hagbyvägen 13
Centralköp, Centralvägen 3
Dahlbergs Gardiner, Väsbyvägen 13
Nickerby Fiskeand Skår, Hagbyvägen 13
Fermstedts Järntjänst, Väsbyvägen 5

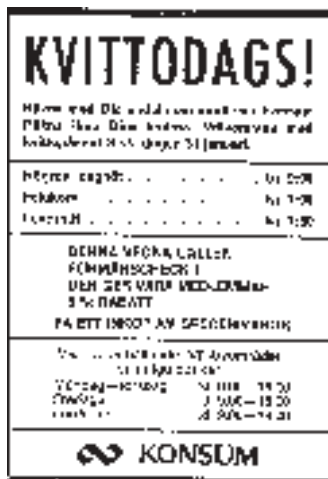
Handelsbolaget, Centralvägen 3
IKAS, Björkskallavägen 10
Hagbyvägen 27
Signa Centrum

Lindgrens Hår & Skönhet, Centralvägen 5
Odenstunda Småköp, Valhallsvägen 1
Rimby Livs, Oxurdevägen 13
Rimby Fiska & Godis AB, Hagbyvägen 25
Övnanströms Cykel & Sport, Väsbyvägen 17
Tioåriga Mått, Hagbyvägen 29
Waleruds Livs, Signa Centrum

Väsby Hår & Kosmetika AB, Centralvägen 3
Hagbyvägen 28

Väsby Matcenter AB, Optimalvägen 21
Väsby Livs & Godis & Guld, Väsbyvägen 5
Väsby Skor AB, Centralvägen 3

Medlemarna i Upplands Väsby Köpmannaförening 1964

Annons från Väsbybladet 1969

I barndomens ängder

Hammarby prästgård än en gång

Rådman Martin Lindheimer utanför sitt barndomshem, prästgården i Hammarby.

I Hembygdens maj-nummer kunde vi läsa om Hammarby prästgårds historia, en artikel författad av Hugo Sabel. I slutet omnämndes att den siste präst, som bebodde prästgården var Hjalmar Svensson. I början av 1900-talet köpte och flyttade han till sockenskolan Lindhem och släkten tog namnet Lindheimer.

På 1970-talet hade ICA-kuriren en artikelserie kallad "Mitt barndomshem" och Hembygden har genom medlemmen Kerstin Fredholm, till vars mor prästgården hyrs ut, fått ta del av en av dessa artiklar, där vi får veta litet mer om prästgården och dess invånare. Det är Oskar Svenssons son, Martin Lindheimer, pensionerad rådman och notarius publicus i Västerås, som ger en återblick på sitt barndomshem.

Han börjar med infarten till prästgården: "Här är ju sig riktigt likt, fast den lilla sjön Fysingen gick nästan fram till backslutningen nedanför prästgården. Det har senare gjorts

sjösänkning här. Och blixten har tagit bort den ena av de två gamla lönnarna vid infarten till gårdsplanen. Den som står kvar är inte det inte mycket med, heller."

Martin Lindheim berättar vidare att de var fyra syskon, tre systrar och så han och att han är född i gavelrummet på övre botten.

"Det är klart att allting var mycket primitivare förr - inte fanns det elektriskt ljus i mitt hem till exempel, men telefon hade vi. Som andra präster på den tiden, hade min far jordbruk. Det var en del av lönen. Det kunde han inte sköta själv utan hade som präster i allmänhet, arrendator: Så småningom köpte far en fastighet och arrendatorn, som hade en urusel bostad, fick flytta in i prästbostället, som för övrigt var för litet för oss.

Det kom alltid folk i olika ärenden till prästgården. Där skedde också de flesta dop och vigslar. Än idag kan jag ritualerna utantill

och en god del av psalmboken med, för den delen, för jag satt i kyrkan nästa varje söndag. Det minns jag särskilt väl för där kunde man få frysa ordentligt, speciellt på vintern. Kyrkan värmdes upp med vedkamin och den skulle eldas upp i god tid, om den skulle bli varm tills kyrkfolket kom. Men kyrkvaktmästaren - för övrigt specialist på att blanda till rödfärg till uthusbyggnader vida omkring - var lite svag för destillerade drycker och ibland hände det att han inte började elda förrän några timmar före gudstjänsten. Man kan tänka sig hur det då, särskilt vintertid, blev bevänt med värmen i en kyrka som stått utkyld hela veckan.

Någon gång hände det att organisten inte fick ett ljud ur orgeln, för kyrkvaktarn som skulle trampa den, hade somnat. Han satt ju bakom orgeln, så han kunde sova i lugn och ro utan att störas av predikan.

Inte var det mycket folk i kyrkan på den tiden heller. Det var nästan bara vid de stora helgerna det var fullt, särskilt på julottan. Jag minns att kyrkvaktarn och organisten ständigt kom ihop sig om ljusstumparna, som blev över. De hade rätt att dela upp dem emellan sig efter något slags kvotssystem och alltid beskyllde de varandra för att ha tagit för mycket. Kyrkvaktaren gnällde för att han fick stumparna närmast dörren - de var mest nerbrunna av draget utifrån. På den tiden var det nog så fattigt, så även ljusstumpar hade sitt värde.

Det var inte så mycket som hände i vår lilla socken, så när det var något ovanligt å färde, gick all man ur huse. Till exempel - jag var väl omkring fem år, när kung Oscar II skulle hälsa på baron Åkerhielm på Torsåker, som var kammarherre hos kungen. Oscar II kom med tåg till Väsby station, där en röd matta lades ut och jag tror att också drottningen var med. Alla som hade möjlighet, var nere vid stationen och försökte få se en skymt av de kungliga.

- Men kungen har ju inte krona på huvudet! Är han en riktig kung, undrade jag

besviket. Men han hade ett stort fint vitt skägg, det minns jag.

Ja, tänk hur tiderna förändrats. Bilar var ingenting man såg var dag precis. De första jag såg hade sin särskilda historia. Det hade stått i tidningarna, att några ryska storfurstar skulle åka hem i bil från Stockholm via Haparanda och då bland annat köra vägen mellan Stockholm och Uppsala. Troligen kom de från Rivieran och hade tagit sig upp genom kontinenten och säkert roat sig tappert under vägen. De kom (vill jag minnas) i tre öppna bilar och var klädda i stora vargskinnspålsar och jättelika pälsmössor. De vinkade och log åt allt folket, som stod efter vägen och begapade och beundrade främlingarna, som åkte bil och såg förnäma, rika och mystiska ut. Det var stor skillnad på rik och fattig på den tiden.

Fattig, ja, jag tror att jag hade det ganska bra jämfört med andra barn på den tiden. Smått om kontanter hade ju alla. Fickpengar visste vi inte vad det var. Det fanns förresten ingenting att göra av med pengar på, så jag var skyddad från många frestelser.

Det är frid och idyll kring prästgården alltjämt. Man ser sjön och naturen är ganska orörd. Den gamla kyrkan är liten och vacker. Den har visserligen undergått en del restaureringar, men inte ändrats nämnvärt. Här är Martin Lindheimer döpt och konfirmerad.

Se där är klockstapeln högt uppe på Brunkebergsåsens krön. Sommartid bodde där en hel del år en kvinna, som var lite konstig. Hon tog dit hó och låg på. Hon trivdes mycket bättre där än i fattigstugan, som det hette på den tiden. Det hade både de styrande och andra förståelse för. Hon var alltid på ett strålände humör, hur uselt hon än hade det.

Martin Lindheimer kommer också ihåg en småskolelärarinna, som blev underlig med tiden och måste sluta sin tjänst. Hon gick på vägarna och ingen visste var hon egentligen hade sin bostad. Hon hade alltid en resväska under armen. Folk i allmänhet och särskilt

skolbarn, som hon grälade på så fort hon kom åt, var rädda för henne.

Synd att man sargat den vackra Brunkebergsåsen och att vägarna förstör landskapsbilden. På Brunkebergsåsen har jag plockat mycket smultron och där var så rik och vacker växtlighet. Den gamla affären vid åsen är igenbomrad nu. Den hade det mesta man behöver för livets nödtröft. En slaktare körde omkring och sålde kött också, så inte var det svårt för Hammarbyborna. En smedja låg intill - där stannade bönderna för att få hästarna skodda. Smeden var något av ett geni. Jag vet inte vad det skulle vara, som han inte kunde laga eller ordna. Han var bygdens all-i-allo. Och bönderna, ja de for med häst och höskrinda in till Stockholm och sålde sina produkter.

Jag kommer ihåg de första bussarna. Det var en stor händelse, när vi fick sådana förbindelser med Stockholm. Det gick en buss i veckan till att börja med.

Jag är tacksam att jag växte upp på en idyllisk plats i ett gott hem. I den lilla prästgården föddes jag, där undervisade min far mig i alla skolämnen, även i främmande språk. Där lekte jag med mina syskon och dit kom släkt och vänner på besök. Jag har enbart

fina och vackra minnen från min barndom och mitt barndomshem."

Så långt Martin Lindheimer. Men allt är inte idyll i den gamla prästgården. Kanske finns det något annat också...

Golvtiljorna knarrar, då tunga steg hörs i hallen nattetid. I en av garderoberna har vid något tillfälle hörts ett kraftigt buller utan att man kunnat finna orsaken. I ett rum finns en väggspiegel, som knäppt och knakat på ett speciellt sätt vid samma tid varje kväll i åratal, som om den velat säga godnatt. Vid ett tillfälle talade husets invånare om knäppningarna och undrade på vilket sätt spegeln skulle säga godnatt just den kvällen. I samma ögonblick föll spegelglaset ur en pigittare, som stod i samma rum.

Kanske är det fröken Ebba Sparre, som inte är nöjd med utvecklingen av sitt jordbyte med kronan eller kanske apotekare Hallbergsson, som en decembarnatt 1913 blev brutalt mördad av en ännu okänd gärningsman (det s k Hammarbymordet). Apotekaren begravdes på Hammarby kyrkogård, men lär ska ha grävts upp för en ytterligare undersökning och kroppen bars då in i prästgården...

Inga Lisa Gustafsson

Kurs i vagnshistoria

Vagnhistoriska sällskapet i samarbete med Hembygdsförbundet erbjuder en kurs i grundläggande vagnkunskap 5 och 19 november. Studiebesök vid hovstallet ingår.

Vill du delta? Hör av dig till Rune Sahlström, tel 590 335 58.

Sveriges Privata Företagare, Aktiebolaget Optimus

Verkst. dir.: Axel Elfström

Den dominerande ställning som det svenska fotogenköket från början intagit och allt fortfarande intager på världsmarknaden är icke enbart att tillskriva den svenska uppfinningen att höja bränsleintensiteten genom fotogenens förgasning, utan såsom bidragande orsaker tillkomma här också det samvetsgranna svenska precisionsarbetet.

AB Optimus, som är en av de äldsta fotogenköksfabrikerna, grundades 1899, och verksamheten var till en början förlagd till Stockholm. Vid den tiden såldes Optimus fotogenkök utslutande inom landet. Arbetarstyrkan var ca 50 man. Allteftersom efterfrågan på bolagets fabrikat ökade, tillbyggdes fabriken, men snart var allt tillgängligt utrymme taget i anspråk, och då exporten nu även börjat skjuta fart måste bolaget se sig om efter ny fabriktomt.

1907 är ett märkesår i AB Optimus historia, ty då kunde nya moderna fabriker, som uppförts i Upplands Väsby ett par mil norr om Stockholm, tagas i bruk. Arbetarbostäder uppfördes och kring Optimus fabrikerna, som

nu efter flera utvidgningar sysselsätta ca 350 man, växte ett samhälle snabbt upp. Exportorganisationen har succesivt byggts ut och Optimus produkter, som huvudsakligen omfattar fotogenförgasningsapparater såsom fotogenkök, lödlampor och starkljuslampor, exporteras nu praktiskt taget till varje vrå av världen. Optimusköket torde idag vara lika känt i Europa som i Kina, Australien, Västindiska öarna, Argentina, Chile, Ceylon, Nigeria, Senegal m. fl. platser.

Aktiekapitalet är 3.000.000 och omsättningen ca 3.000.000 kr.

För arbetarnas rekreation under fritiden har bolaget sörjt genom att upplåta mark till en idrottsplats med fotbollsplan och löparbanor. Idrottsplatsen, som vid invigningen fick namnet Optimusvallen, ligger alldeles utanför fabriksområdet. Till tjänstemännens förfogande står en tennisplan.

Saxat ur "Sveriges Privata Företagare" 1939

Minns du VÄSBY?

I huset Annero på Optimusvägen 3 (Korpkulla 1:12) låg en gång telefonstationen. På övervåningen bodde Elsa och David Johannesson med sina barn. Huset revs i början på 1950-talet.

Arbetslaget på telefonstationen.

Fr.v. Ruth Johansson (Lyremark), Siv Eriksson (Bergqvist) Judith Johansson och Ester Olsson. Den 12 november 1952 automatiserades telefonstationen. Foton genom Margit Ellis (Lyremark) Edina. Minnesota. USA.

Detaljplan för Norra Bollstanäs 1

/.../

Ett generellt påpekande: Den snålt tilltagna remisstiden på knappt en månad (i detta förslag 9 maj - 5 juni) är ofta svårt att förena med föreningslivet mötesprogram med styrelsemöten 1 gång per månad. Nu har vi av andra skäl denna månad justerat våra mötesdatum så att det för denna gång gått att behandla frågan på ordinarie styrelsesammanträde.

Fornlämningarna (Fresta 144 och 155)

Endast Fresta 155 är förtydligad på plankartan. Fresta 144 med dess utbredning (stensträngssystem) är inte förtydligad och är således svår att hitta på plankartan. Den

senare fornlämningen är dock förhållandevis lätt att hitta i terrängen.

Då både Fresta 155 och merparten av Fresta 144 ligger norr om aktuellt område kan vi inte se att dessa fornlämningar kommer att påverkas i någon större grad av föreliggande planförslag. Eventuellt kan de komma att påverkas av kommande planer (det som anges som 'Planområde Frisells gata').

I det nordvästra hörnet av fastigheten Grimsta 44:68 finns det intressanta terrasseringsringar som det inte framgår huruvida de är att betrakta som fast fornlämning (del av Fresta 144?). Det är bra att förslaget slår fast (prickmarkering och 'natur') att denna del av fastigheten inte får bebyggas. (Gäller även de nordvästra delarna av fastigheterna Grimsta 44:65-67).

Grimsta 44:49: Kanske det finaste exemplet bland de sommar-/kolonistugor som enligt Hembygdsföreningen bör bevaras. Foto: Klas Lundkvist juni 2001

Den del av Fresta 144 som är med på föreliggande plankarta men utan att ingå i planförslaget bör enligt vår mening ingå i planområdet och skyddas genom att anges som 'NATUR'.

Områdets karaktär och föreslagen bebyggelse

Denna del av Bollstanäs har en speciell karaktär med stora skogstomter, ursprungligen tillkomna under 1900-talets första hälft som sommarstugedomter med oftast mycket små och enkla byggnader vilka i flera fall byggts till och gjorts om till permanenta bostäder.

Tyvärn redovisar Stadsbyggnadskontoret bara ytterst kortfattade överväganden om den befintliga bebyggelsen och tar över huvudtaget inte upp den befintliga bebyggelsens samhälls- och kulturhistoriska värden.

I "Beskrivning av förslaget samt en miljöbedömning" under Kultur nämns inget om den befintliga bebyggelsens karaktär.

Under Natur sägs att:

"områdets 'skogliga' karaktär kommer att förändras och ett traditionellt villaområde växer fram. För att ge möjligheter att behålla en viss del naturmark på tomtarna, ska minsta tomtstorleken inte understiga 900 kvm"

Under Bebyggelse sägs att:

"Konsekvenserna för bebyggelsen i området till följd av detaljplanen är relativt omfattande. Karaktären av fritidshusområde går förlorad och ersätts av ett traditionellt villaområde med relativt generösa byggrätter. Antalet fastigheter kommer mer än fördubblas..."

Grimsta 44:11: Snart borta. Upplands Väsby's enda knuttimrade garage? Notera påbörjade markarbeten innan planen antagits. Foto: Klas Lundkvist juni 2001

En dokumentation av området måste omedelbart genomföras (Hembygdsföreningen medverkar givetvis i detta arbete). Vi kräver att kommunen (i samarbete med förslagsvis Länsmuseum) genomför en undersökning om möjligheten att bevara några representativa tomter och byggnader som belyser områdets historia.

Bland de villor som under det senaste decenniet tillkommit inom området och dess omedelbara närhet ser man tyvärr många exempel på alltför stora byggnader på för små tomter. Vi finner den föreslagna tomtstorleken för liten och föreslår att minsta tomtstorlek ska vara 1.200 kvm. Även de föreslagna byggnadsareorna (240 resp. 180 kvm och 40+20 kvm för uthus) är enligt vår mening för stora.

De villor som tillkommit har också i många fall varit av skiftande och tyvärr ofta tvivelaktig arkitektonisk kvalitet. Vi efterlyser därför utformningsbestämmelser (utöver takvinklar och byggnadshöjd) för att ge området en sammanhållen karaktär.

Bestämmelserna skulle syfta till att husen utformas så att de tar upp det bästa i svensk träbyggnadstradition samt knyter an till områdets skogstomter. Med tanke på de föreslagna relativt stora byggrätterna är det viktigt att genom mått och detaljer skapa mer nätta byggnader. Även inriktningen på det

kretsloppsanpassade byggandet och sunda hus skulle kunna få sitt uttryck i husens utformning och arkitektur.

Avslutningsvis så finner vi det märkligt att markarbeten och rivningar påbörjats innan detaljplanen antagits (t ex Grimsta 44:II)

Sammanfattning av Hembygdsföreningens remissvar:

- inkludera området med del av fornlämningen Fresta 144 i planen och ge det användningen NATUR
- minsta tomtstorlek 1.200 kvm
- minska byggnadsrätten
- ge området ett samlat uttryck som knyter an till områdets historia och karaktär
- genomför en dokumentation av området och undersök möjligheterna att bevara några tomter och sommarstugor för att belysa områdets historia

Upplands Väsby 4 juni 2001

För Upplands Väsby Hembygdsförening

Klas Lundkvist

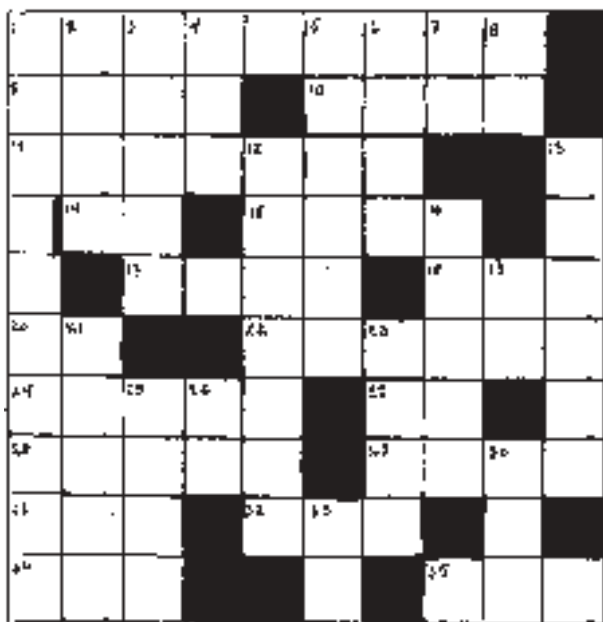
Rune Sahlström, ordförande

**Har du böcker eller
loppmarknadssaker att
skänka?
Kontakta Nora Lundberg,
tel. 590 335 49**

Korsord 3/01

Bokpriser till de tre först öppnade rätta lösningar

Lösningen insändes senast den 31.10.01 till:
Lennart Hedlund, Centralvägen 6A, 194 76 Upplands Väsby

Vågräta

- 1 Stort Väsbyföretag, vars produkter finns i de flesta svenska hem
- 9 Östgötaort
- 10 Mormonstaten
- 11 Sommarspel
- 14 Bokföringsterm
- 15 Kavallerist
- 17 Vågar
- 18 Hörs vargar göra
- 20 Waldner
- 22 Erlagt
- 24 Giraffdjur
- 27 Juniperus communis
- 28 Är taget ur annan tidning
- 29 Frostig
- 31 Nedlagt företag
- 32 Kan kon stå i
- 34 Är man för fight
- 35 Lägga till

Lodräta

- 1 På sin tid välkänd Väsbybo
- 2 Inte mina
- 3 Utrotad duvfågel
- 4 Europeiska gemenskapen
- 5 Ånger
- 6 Tidig morgon
- 7 Ibland att stjåla
- 8 Påven
- 12 Blomsterdekoration
- 13 Är mången, tyvärr
- 16 Fin skillnad
- 19 Löw. Las.
- 21 Lever i regnskogen
- 23 Ingår i mångens morgondryck
- 25 Accelererat bland ungdomen
- 26 Gammal statsminister
- 30 Kamratklubb
- 33 Snabbt, sänt som sådant paket

ORDNINGSFÖRESKRIFTER FÖR HEMBYGDSGÅRDENS LADUGÅRD

Ladugården uthyres endast till slutna sällskap och till kursverksamhet, dock ej till ungdomsfester eller fester med dans.

Slutet sällskap är en begränsad krets av personer, som har någon form av gemensamt intresse eller tillhör samma gemensamma sammanslutning.

Hyresgästen ansvarar för att inga obehöriga får tillträde till lokalen. Eventuell diskning och städning sköts av hyresgästen, om så ej sker debiteras en extra avgift på 200 kr.

All skadegörelse som orsakas av hyresgästen skall ersättas av denne. Efter avslutad aktivitet skall hyresgästen tillse att belysningen släcks och att kranar, fönster och dörrar stängs.

Vid ommöblering skall lokalen återställas i ursprungligt skick.

I övrigt skall hyresgästen följa de anvisningar som lämnas av boställsvärdinnan.

Nycklar hämtas hos boställsvärdinnan efter överenskommelse och lämnas åter senast dagen efter hyrestillfället.

Lokalen skall vara utrymd senast kl 24.00

AVGIFTER: per kväll 500 kr

enskilda korta sammankomster 100 kr per timme

kurser med minst 5 kurssammankomster 50 kr per timme

För tillgång till pentry tillkommer en fast avgift på 50 kr

Boställsvärdinnor: Nora Lundberg, Hagvägen 11, tel 590 335 49

Anne Maxe, Kvarnvägen 18, tel 590 313 53

**Har du ny adress?
Tänker du flytta under året?
Kom ihåg att meddela adressändringen till
hembygdsföreningen!**

Upplands Väsby Hembygdsförening
Box 40, 194 21 Upplands Väsby
Hembygdsgården: Hagvägen 2 / Pukslagargatan
Telefon 08-590 826 40
Postgirokonto 29 81 91-8

STYRELSE 2001-2002

	Telefon
Rune Sahlström, ordförande	590 335 58
Kjerstin Björkman, vice ordförande	590 320 82
Gunilla Ahlberg, sekreterare	590 834 40
Bo Larsson, kassör	590 339 94
Inga Lisa Gustafsson, registrator	590 336 42
Ulf Gustafsson, boställsvärd	590 928 58
Klas Lundkvist, ledamot	590 936 81
Bengt Hedlund, kommunvald ledamot	590 304 95

ERSÄTTARE

Monica Berglind, Annika Tingvall,
Gunilla Kinell, Alf Björkman,
Arnold Härmark, Vivi Wallin

MEDLEMSBLADET HEMBYGDEN

Inga Engdahl, ansvarig utgivare	590 300 20
Inga Lisa Gustafsson	590 336 42
Carin Törner	590 870 69

REVISORER ORDINARIE

Lars Eklund
Åke Björkvall

ERSÄTTARE

Frank Granåker
Anette Ehrnholm

BOSTÄLLSVÄRDINNOR

Nora Lundberg	590 335 49
Anne Maxe	590 313 53

Valberedning

Kerstin Hammarin, Harald Torkelsson,
Anna Liisa Bergman